

ancak sınırlı bir uzay ve zaman içerisinde olanaklıdır. Bunlar birbirlerini yokedecek biçimde tam bir denge içinde hiçbir zaman olamazlar. Genel olarak yaşam (ve böylece de onun kaynağı — karşıtların çatışması) varolduğu sürece, bunlar birbirlerine her zaman karşı dururlar. Demek oluyor ki, yaşam kendinde-hareketlidir.

Şimdi de, üretim araçlarının özel mülkiyet halinde bulunduğu ve sınıfların, sömürülenlerle sömürenler olarak bölündüğü bir topluma gözatalım. Sömürülenler bulunmadığı zaman, sömürülenler için varolmak olanağı yoktur, çünkü bu durumda kimleri sömüreceklerdir? Ve sömürülenlerin bulunmadığı yerde sömürülenler de bulunamaz. Özel mülkiyetin egemen olduğu her yerde, bu sınıflar arasındaki savaşım, toplumun, aşağı aşamalardan daha yukarı aşamalara, yani kölelikten feodalizme, feodalizmden kapitalizme ve kapitalizmden de sosyalizme ilerlemesinin başlıca kaynağıdır. Toplum, bazı dış güçler tarafından hareket içine sokulmamıştır. Tam tersine, toplumun gelişmesini sağlayan güç, yani sınıf savaşımı, toplumun kendi yapısında bulunmaktadır. Bu nedenle, insanlık tarihi, toplumun kendi içinde bulunan karşıtların çatışmasının neden olduğu kendinde-hareketlidir. Bu karşıtların kuvvetleri şöyle-böyle bir denge içinde olsa bile, hiçbir zaman tam bir dengeleniş içine giremezler.

Şu ya da bu hareket biçimini ilerletebilecek ya da tavsatabilecek olan dış etkilerin rolünü görmezlikten gelmek yanlış olacaktır. Ama, bütün hareketler kaynaklarını iç çelişkilerden alırlar, öyle ki, yeni çelişkilerin ortaya çıkışı, yeni bir hareket biçiminin doğmasına yolaçar, bu çelişkilerin kaybolmasıyla da, yerini başka çelişkilerin yolaçtığı bir başka hareket biçimine bırakır.

Demek ki, her maddi ya da tinsel olay ya da süreç, onun özünde varolan ve birbirlerinden ayrılmaz durumdaki karşıtların bir birliğidir. Herhangi bir nesnenin hareketinin kaynağı, o nesnenin özünde varolan karşıtların etkileşiminde ("çatışmasında") yatar. Öyleyse hareket, kendinde-hareketlidir. Karşıtlar ancak kısmi görelî dengeye erişebilirler, bu da

yalnızca bir süre içindir; hiçbir zaman tam bir denge haline gelemezler. Bunların arasındaki eşitsizlik, çelişki, hareketin kendisi kadar yokedilmez olarak, her zaman değişen derecelerde bulunmaktadır. Birlik, karşıtların eşit etkisi, geçicidir ve görelidir, oysa bunların çatışması, öncesiz ve sonrasızdır ve mutlaktır. Materyalist diyalektiğin *karşıtların birliği ve çatışması yasasını* oluşturan ilkeleri bunlardır. Bu yasamın diyalektik açıdan önemini Lenin şöyle yazmıştır: "Kısaca, diyalektik, karşıtların birliği öğretisi olarak tanımlanabilir. Diyalektiğin özü budur. ..."*

Gerçekten de, hem nicelikten niteliğe geçiş yasasına, hem de yadsımanın yadsınması yasasına, bütün gelişmelerin kaynağını açığa çıkaran karşıtların birliği ve çatışması yasasının özel örnekleri olarak bakılabilir.

Şu aşağıdakiler, kapitalist baskıya karşı, emekçi halkın savaşımı açısından bu yasanın önemini açıklayan bir örnektir. Kapitalist sistemin savunucuları, iç çelişkilerin çatışmasının, yani sınıf savaşımının, toplumun gelişmesinin kaynağı olmadığını, tersine, gelişmenin önünde bir engel olduğunu ileri sürerler. Onlara göre, grevler, gösteriler vb. fabrikaları durdurur ve böylelikle üretimin ve toplumun gelişmesini büyük ölçüde tavsatır. Ancak işverenler ile işçiler arasındaki sınıf barışı ve işbirliği ile teknolojinin ilerleyebildiğini ve üretimin hızla geliştiğini söylerler. Ama aslında, işçi sınıfının iyi örgütlendiği bütün kapitalist ülkelerde, işçi sınıfının ekonomik savaşımı, kapitalistleri, ücretleri yükseltmek, çalışma saatlerini kısaltmak ve şu ya da bu biçimde koşulları iyileştirmek zorunda bırakır. Kapitalistler, böylece, fabrikasını, teknolojisini ve üretim örgütlemesini iyileştirmek zorundadır. Ama hepsinden de önemlisi, halk hareketi ne denli yaygın, ne denli canlı olursa, kapitalist baskıyı ortadan kaldıracak ve üretimi ve toplumun tüm yaşamını, kapitalizmin erişemeyeceği yeni bir gelişme aşamasına yükseltecek olan devrim, o denli çabuk gerçekleşir.

* V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol. 38, s. 223.